

LONDÝN

Londýn je hlavní město Spojeného království Velké Británie a Severního Irska ležící na jihovýchodě země při ústí řeky Temže. Pojem Londýn se používá pro území vymezené jako jeden z anglických regionů – Velký Londýn.

Historie Londýna

I když existují jisté známky roztroušených britských osad, první větší obec Londinium zde založili roku 43 Římané. Tato osada byla ale vypálena kolem roku 61 po útoku keltského vojska královny Boudiccy. Obnovená osada velmi dobře prosperovala a překonala svým významem Colchester. Ve 2. století, v době největší slávy, zde žilo asi 60 000 obyvatel.

Kolem roku 600 vybudovali Anglosasové novou osadu nazývanou Lundenwic asi 1 km proti proudu od původního římského města. V ústí řeky Fleet zřejmě existoval rybářský a obchodní přístav. Roku 851 na město zaútočili Vikingové, kteří ho dobyli a vypálili. Král Alfréd Veliký později s Vikingy uzavřel mír a přestěhoval město za původní římské hradby. Za vlády dalších anglosaských králů město vzkvétalo jako středisko mezinárodního obchodu a důležité politické centrum. Přesto občasně útoky Vikingů pokračovaly a dosáhly svého vrcholu v roce 1013, kdy Dánský král Canute město dobyl a donutil anglického krále Ethelreda II. k útěku. Eduard III. po svém nástupu na trůn nechal obnovit Westminsterské opatství a Westminsterský palác.

Středověký Londýn

Ve středověku se počet obyvatel z 18 000 v roce 1100 zvýšil na 100 000 v roce 1300. V polovině 14. století zasáhla Londýn morová epidemie (*Black Death*), která způsobila smrt asi jedné třetiny obyvatel. Mor zasáhl město i v letech 1665 až 1666 (velký mor). Další velkou katastrofou byl velký požár. Ten zničil velkou část City, ale nezpůsobil téměř žádné ztráty na životech a v jeho důsledku pak již Londýn nezasáhla žádná morová rána. Obnova města trvala více než 10 let.

Viktoriánský Londýn

Po expanzi města v 18. století byl Londýn největším městem světa v letech 1831 až 1925. Tento růst byl doplněn i první železnici. Železniční síť se rozvíjela velmi rychle. Nárůst dopravy byl doplněn roku 1863 vznikem prvního metra na světě.

V důsledku bombardování v průběhu druhé světové války bylo zabito více než 30 000 obyvatel města a zničeno velké množství budov. Rekonstrukce města v poválečném období byla charakterizována použitím různých architektonických stylů a změnila tak charakter Londýna. V roce 1965 došlo k rozšíření hranic města a tato oblast byla ustanovena jako Velký Londýn. Poválečná imigrace změnila složení obyvatel a Londýn se tak stal multikulturním městem.

Geografie a podnebí

Bariéry na Temži, největší stavitelné zábrany proti záplavám na světě

Londýn byl založen na severním břehu Temže a po mnoho století přes ni vedl pouze jediný most London Bridge, což mělo za následek, že se Londýn rozvíjel převážně na sever od Temže. Poté, co byly v 18. století vystavěny další mosty, začalo město expandovat do všech směrů bez větších potíží. Řeka Temže byla kdysi daleko širší a mělčí než je dnes. Byla sevřena do břehů a mnoho přítoků do Temže protéká londýnským podzemím. Temže je přílivová řeka a kvůli tomu Londýn byl a stále je ohrožen záplavami. Jako ochrana před možnými záplavami byly vybudovány bariéry na Temži ve Woolwichi.

Londýn má mírné podnebí. Letní teploty jen občas přesáhnou 33 °C. Nejvyšší zaznamenaná teplota v Londýně je 37,9 °C. Byla naměřena na letišti Heathrow během horkého léta 2003. V lednu bývají teploty nejnižší a to jen 2-5 °C. Během několika posledních zimních období se sníh objevil asi dvakrát a napadl do výše cca 2 mm. Průměrné roční srážky v Londýně jsou pod 600mm (nižší než v Římě nebo Sydney).

Obyvatelstvo

Počet obyvatel Londýna podle sčítání obyvatel z roku 2006 činí 7 750 000 obyvatel. Při sčítání obyvatel v roce 2001 klasifikovali obyvatelé Londýna svou etnickou příslušnost takto: 76 % - běloch , 10 % - Ind, Bangladéšan a Pákistánec, 5 % - Afričan, 5 % - Karibik, 3 % - míšenec, 1 % - Číňan. Náboženství: 58,25 % – křesťané, 15,8 % - bez vyznání. Asi 21,8 % obyvatel uvádělo místo narození mimo Evropskou unii. V Londýně žije asi 14 000 Čechů a 17 000 Slováků.

Sport

Londýn je místem konání jednoho z největších maratónů s masovou účastí, Londýnského maratónu, konaly se zde Letní olympijské hry v roce 1908 a 1948. V červnu 2005 byl Londýn vybrán jako místo pořádání Letních Olympijských her 2012. Londýn tak bude první město, kde se budou konat letní olympijské hry potřetí.

Doprava

Hlavním dopravním systémem Londýna je metro se svými dvanácti linkami. Jedná se o první metro na světě otevřené roku 1863 [23]. Vznikla zde i roku 1890 první elektrifikovaná linka. Denně je využito pro asi 3 milióny cest a ročně pro 1 miliardu. Trasy metra pokrývají centrum a severní část města. Roku 1987 bylo metro doplněno o systém lehké kolejové dopravy (DLR), který používá menší a lehčí soupravy bez řidiče, a jeho síť pokrývá oblast východního Londýna a Greenwiche.

Místní a mezinárodní železniční spoje, mimo některých výjimek, neprojíždějí centrem města, ale zastavují na železničních stanicích rozptýlených po okraji jeho centra. Londýn je hlavní mezinárodní křižovatkou. Letiště Heathrow je nejrušnějším letišťem světa pro mezinárodní dopravu. V březnu roku 2008 byl dokončen již pátý terminál, který má ročně odbavit až 30 milionů cestujících. Další důležitá letiště v dosahu města jsou Stansted, Gatwick, Luton a City, která využívají především obchodní cestující a také nízkonákladové letecké společnosti.

Pamětihodnosti a zajímavá místa

Interiér tržnice v Covent Garden

Covent Garden je okrsek v centrálním Londýně ve východní části Westminsteru. Je znám jako obchodní a zábavní centrum a nachází se v něm vstup do Královské opery, která bývá označována jako Covent Garden

Základy současné podoby Covent Garden byly položeny na počátku 17. století, kdy tuto oblast restauroval Francis Russell, 4. hrabě z Bedfordu. Autorem návrhu přestavby byl pověřen Inigo Jones, první a největší anglický renesanční architekt. Ten se nechal inspirovat velkými římskými piazzami a vytvořil velký otevřený prostor v centru Covent Garden.

Oblast se stala centrem trhovců a po Velkém požáru Londýna v roce 1666, který zničil konkurenční tržiště na východě města, se toto tržiště stalo nejvýznamnějším v zemi. Byly zde prodávány i exotické plodiny dovážené po Temži. Covent Garden je jedinou oblastí Londýna, kde je povoleno provozování pouličních představení. V roce 1830 zde byly vystavěny lázně vybudované ve stylu římských lázní, podobných těm v Bath.

Současnost

Na konci 60. let 20. století dosáhl dopravní provoz nákladních aut zásobujících toto tržiště takové úrovně, že další využití tohoto území pro trhy bylo neúnosné. V roce 1973 se tržiště přestěhovalo do jiné oblasti (nazývané New Covent Garden Market) asi 5 km na jihozápad do Nine Elms. Původní tržiště upadalo do té doby, než byla jeho hlavní budova v roce 1980 znovu otevřena jako nákupní centrum a turistická atrakce. V oblasti Long Acre jsou v současné době soustředěny obchody s oblečením. Na Piazza se nachází Londýnské dopravní muzeum a široký vstup do Královské opery. V roce 2005 byla v Covent Garden vytvořena obdoba Hollywoodského chodníku slávy – Ulice hvězd, která vede od kostela St. Paul's Church.

Čínská čtvrť

První oblastí, která byla označována jako čínská čtvrť, bylo území v okolí Limehouse. Na počátku 20. století zde byla soustředěna čínská komunita, která zásobovala čínské námořníky vyskytující se v Docklands. Tato oblast se stala známou spíše legálními opiovými doupaty a slumy, než čínskými restauracemi a obchody. Oblast prošla v roce 1934 výraznou rekonstrukcí, většina starých domů byla zbořena ale většina původních Číňanů zde stále bydlí. V období po druhé světové válce vzrůstající obliba čínské kuchyně a vlny imigrantů z Hongkongu vedly ke zvýšení počtu čínských restaurací na Gerrard Street. Tato oblast začala být označována jako Čínská čtvrť, ačkoli do současnosti neexistuje oficiální vymezení tohoto území.

Londýnské Oko

anglicky London Eye (oficiální označení British Airways London Eye, někdy také označováno Millennium Wheel, tedy Kolo tisíciletí) je největší vyhlídkové kolo na světě od roku 1999. Je vysoké 135 m a stojí na západním okraji Jubilee Gardens na jižním nábřeží řeky Temže v Londýnském obvodu Lambeth mezi Westminsterským a Hungerfordským mostem. Autory návrhu kola byli architekti David Marks, Jule Barfieldová, Malcolm Cook, Mark Sparrowhawk, Steven Chilton a Nic Bailey. Britové vytvořili hlavní otáčecí část, konstrukce vlastního kola vznikla v Holandsku, hřídel a náboj kola byla vyrobena v České republice, ložisko, na kterém se kolo otáčí, bylo vyrobeno v Německu, kabiny pro cestující vznikly ve Francii a lana jsou z Itálie. Kolo nese 32 klimatizovaných kabin pro cestující, uchycených na vnějším kruhu kola. Londýnské oko bylo sestaveno po částech, které byly k místu montáže dopraveny na lodích po Temži a sestaveny na plovoucích pontonech. Poté, co bylo kolo sestaveno, bylo vyzvedáno jeřáby do požadované polohy. Kolo bylo vztyčováno rychlostí 2 stupně za hodinu až do náklonu 65 stupňů, kde zůstalo postaveno asi týden, protože stavbaři museli provést

přípravy pro druhou fázi vztyčování. Celková váha kola je 1 700 tun. Z českého pohledu může být zajímavé, že lité ocelové části, jako jsou hlavní hřídel, její závěsy a klouby konstrukce, byly vyrobeny českou firmou Škoda. Slavnostně otevřeno 31. prosince 1999, ačkoli ještě nebylo z technických důvodů, až do května 2000, zpřístupněno pro veřejnost. Kolo je provozováno společností Tussauds Group, ale financuje je British Airways.

Museum voskových figurín madam Tussaud

Madam Tussaudová (1761–1850), rozená Marie Grosholtzová ve Štrasburku, pracovala jako hospodyně pro doktora Filipa Curtiuse, lékaře schopného vytvářet voskové modely. Curtius totéž naučil i Tussaudovou. Roku 1765 Curtius vytvořil voskovou figurínu Marie Jean de Barry, milenky Ludvíka XV. Odlitek je nejstarším současně vystavovaným exponátem. Tussaudová vytvořila svou první voskovou figurínu Voltaira v roce 1777. V době Francouzské revoluce snímala posmrtné masky prominentních obětí. Curtius v roce 1794 zemřel a zanechal své práce Tussaudové, která se v roce 1802 přesunula do Londýna. V důsledku francouzsko-anglické války se nemohla vrátit zpět do Francie, takže se svou kolekcí figurín cestovala Velkou Británií a Irskem. První stálou expozici zřídila v roce 1835 na Baker Street.

Piccadilly Circus

Noční pohled na reklamy na Piccadilly Circus

Piccadilly Circus je známý dopravní uzel a náměstí v Londýnském obvodu Westminster. Bylo vybudováno v roce 1819 pro spojení Regent Street s obchodní ulicí Piccadilly (slovo circus je míněno ve významu kruhové veřejné prostranství u dopravní křižovatky). Je věhlasné pro velké neónové reklamy upevněné na rozích budov na jeho severní straně, Shaftesbury Memorial Fountain a sochu známou jako Eros (oficiální označení Anděl křesťanské charity, ve zkratce Agape). Je obklopeno několika významnými stavbami včetně London Pavilion a divadlem Criterion.

Přímo pod ním je stanice metra Piccadilly Circus. Piccadilly Circus je spojeno s ulicí Piccadilly, hlavní třídou, jež je poprvé zmiňována v roce 1626 jako Piccadilly Hall, pojmenovaná po domu patřícímu Robertu Bakerovi, krejčímu známému prodejem piccadill, což bylo označení pro různé druhy límců. První elektronické reklamy se zde objevily v roce 1910 a od roku 1923 byly elektronické billboardy instalovány na London Pavilion. Semafory byly na křižovatkách zavedeny 3. srpna 1926.

Tower Bridge

Stavba Tower Bridge, 28. září 1892

Tower Bridge je zvedací most v Londýně nad řekou Temží. Vedle něj stojí pevnost Tower, podle níž se jmenuje. Někdy se nesprávně označuje jako Londýnský most (London Bridge), což je ale ve skutečnosti hned další most proti proudu řeky. Ve druhé polovině 19. století se ve východní části Londýna začala rozmáhat průmyslová výstavba.

V souvislosti s tím bylo nutné vybudovat nový most přes řeku, který by stál po proudu řeky za mostem London Bridge. Nebylo zde ale možné postavit tradiční typ mostu, protože by znemožnil lodní dopravu do Londýnského přístavu, který se nacházel mezi mostem London Bridge a Towerem. Tunel pod Temží (tzv. Tower Subway) byl sice otevřen roku 1870, ale byl určen pouze pro osobní dopravu a po přerušení provozu tamní železnice pro pěší.

Roku 1870 byla ustavena Komise pro zvláštní most nebo tunel, aby se pokusila najít řešení této dopravní hádanky. Vyhlásila veřejnou soutěž na konstrukci nového mostu. Zasláno bylo více než 50 návrhů, včetně jednoho od stavebního inženýra Josepha Bazalgetta. Vyhodnocování návrhů však bylo velmi kontroverzní a vítězný návrh, zasláný městským architektem Horace Jonesem, byl vyhlášen až roku 1884.

Stavba mostu započala roku 1886 a trvala 8 let. Na práci se podílelo 5 hlavních dodavatelů a 432 dělníků. Na podporu stability mostu byly na říční dno položeny dva masivní pilíře; každý obsahoval více než 70 000 tun betonu. Kostra věží a mostu samotného byla vybudována z více než 11 000 tun oceli a jako obložení mostu na ochranu ocelové kostry i pro vylepšení vzhledu byla použita cornwallská žula a portlandský vápenec.

Současnost

Most je vybaven dvěma výškovými lávkami, spojujícími obě věže mostu a používanými dříve chodci při zvednutých mostovkách při průjezdu lodí. Těm se dostalo nelichotivé pověsti ráje prostitutek a kapesních zlodějů. Proto byly roku 1910 uzavřeny. Nyní jsou znovu prohlídky, která zahrnuje i výstavní expozice v obou věžích. Na této výstavě lze mimo jiné spatřit dobové fotografie, rukopisné dokumenty a film o stavbě mostu. Součástí prohlídky je také návštěva původní parní strojovny, umístěné v budově nedaleko jižního konce mostu, která sloužila v minulosti ke zvedání mostovek.

Expozice s původním parním strojem, dříve zvedajícím most

Tower

Londýnský Tower, pohled z 30 St Mary Axe

Oficiální název **londýnského Toweru** (angl. Tower of London) je **Palác a pevnost Jejího Veličenstva, Tower of London** (Her Majesty's Palace and Fortress, The Tower of London), ačkoli posledním králem, který ho používal jako palác byl král Jakub I. (1566 – 1625). Bílá tvrz (White Tower), čtvercová budova s vížkou na každém rohu, která dala této pevnosti jméno, je uprostřed komplexů budov u řeky Temže v Londýně, sloužila jako pevnost, zbrojnice, pokladnice, mincovna, palác, místo poprav, observatoř, útočiště a vězení především pro vězně z vyšších vrstev.

Poslední příklad použití dal vzniknout rčení poslat do Toweru což znamená uvěznit. Alžběta I. zde byla vězněna v době vlády její sestry Marie, naposledy byl Tower použit jako vězení v době Druhé světové války pro Rudolfa Hesse. První známé opevnění na tomto místě bylo římské opevnění, které nechal zbudovat císař Claudius na obranu města tehdy zvaného Londinium. V roce 1078 nařídil Vilém I. Dobyvatel postavit White Tower, aby ochránil Normany před obyvateli City a proti komukoli jinému. Předchozí opevnění na tomto místě, včetně římského, bylo zbudováno ze dřeva, ale Vilém nařídil, aby jeho věž byla z kamene, který byl speciálně dovezen z Francie.

Král Richard I. Lví srdce dal zbudovat hradní příkop obklopující hradby a nechal ho napustit vodou z Temže. Vodní příkop ale neplnil dobře svou funkci do doby než Jindřich III. zaměstnal holandské stavitele vodních příkopů. Příkop byl odvodněn v roce 1830 a na jeho dně byly nalezeny lidské kosti. Personál Toweru - Yeomen Warders plní funkci průvodců, provádí taktní ochranu a je i turistickou atrakcí. Každý večer tito dozorcí provádí Ceremony of the Keys – procedurální uzamčení bran Toweru. S ohledem na starou legendu jsou zde, na náklady vlády, chováni havrani. Pověst uvádí, že dokud budou v Toweru havrani, bude Anglie bezpečná vůči invazi. Jména osmi havranů, kteří jsou nyní v Toweru - Gwylum, Thor, Hugine, Munin, Branwen, Bran, Gundulf a Baldrick.

Trafalgar Square

Trafalgarové náměstí je v centru Londýna a připomíná Bitvu u Trafalgaru roku 1805, vítězství Britského námořnictva v Napoleonských válkách. Náměstí se mělo původně jmenovat Náměstí krále Viléma IV., ale G.L.Taylor navrhl současně používaný název.

Od doby Eduarda I. bylo toto území používáno jako královské stáje. Okolo roku 1820 princ regent pověřil architekta Johna Nasha obnovou této oblasti. Nash nechal vyčistit toto území jako část zušlechťení oblasti Charing Cross. Současný vzhled náměstí pochází z období okolo roku 1845 a je dílem architekta Charlese Barryho.

Big Ben

Big Ben je hovorové označení používané pro hodinovou věž Westminsterského paláce v Londýně a neformální pojmenování Velkého westminsterského zvonu, největšího v této věži. Věž se tyčí nad severovýchodní straně paláce.

Westminsterský palác

(Palace of Westminster) označovaný také Houses of Parliament je sídlem Parlamentu Spojeného království - Sněmovny lordů (House of Lords) a Dolní sněmovny (House of Commons). Palác se nachází na severním nábřeží řeky Temže v Londýnském obvodu Westminster v sousedství dalších vládních budov na Whitehallu.

Westminsterský palác

Buckinghamský palác

Buckinghamský palác a památník královny Viktorie. Původní fasáda Eduarda Blora z roku 1850 byla upravena sirem Astonem Webbem roku 1913 **Buckinghamský palác** je oficiálním londýnským **sídlem britského panovníka** a největší královskou *pracovnou* na světě. Výraz *Buckinghamský palác* nebo jen *palác* je pojem používaný pro označení vyjádření pocházející od členů královské rodiny.

Buckinghamský palác je mimo to, že je londýnskou rezidencí královny Alžběty II., i místem konání akcí státního významu, akcí pořádaných dvorem, místem oficiálních uvítání hlav států a velkou turistickou atrakcí. Je také místem kde se Britové shromažďují v dobách národního veselí a krizích.

Křižník Belfast

HMS Belfast (C35) byl lehký křižník podtřídy Edinburgh třídy Town britského válečného námořnictva – Royal Navy. Byl nejtěžším britským lehkým křižníkem, který se zapojil do bojů druhé světové války. V současné době je zakotven na řece Temži poblíž Tower Bridge a slouží jako muzeum. Toto muzeum, jako poslední velký válečný křižník, spravuje Imperial War Museum.

Loď byla spuštěna na Patrika) a do služby zahájení války byla její trup a zranila nehoda vyřadila její neznámější akce Severního mysu, kde křižník *Scharnhorst* a Normandii. Křižník byl době korejské války. Loď byla vyřazena z roku 1971 byla Museum za 1 £. Byla *Symon's Wharf* na řece Temži a 21. října téhož roku u příležitosti oslav bitvy u Trafalgaru zpřístupněna veřejnosti.

vodu 17. března 1938 (na den sv. vstupila 5. srpna 1939. Krátce po poškozena minou, která poškodila několik členů posádky. Tato křižník z provozu na tři roky. Mezi patří patří účast v bitvě u byl potopen německý bitevní dělostřelecká podpora vylodění v také použit při podpoře sil OSN v

provozu 24. srpna 1963 a roku zakoupena pro Imperial War odvečena do nového kotviště v

Churchillovo muzeum a Cabinet War Rooms

Sdílí areál v *Horse Guards Road* naproti St. James's Parku v Londýnském obvodu Westminster, který se nachází základech budovy *HM Treasury*.

Místnosti využitelné pro jednání vlády byly vybudovány roku 1938 a v době druhé světové války je v hojně míře využíval Winston Churchill. Místnosti byly konstruovány jako bunker a strop tvořila

železobetonová deska. Přesto byla konstrukce bunkru zranitelná při přímém úderu a krátce po válce byly místnosti uzavřeny. Pro veřejnost bylo muzeum zpřístupněno roku 1984 a v současné době je ve správě Imperial War Museum.

Vstup do muzea pro veřejnost je úzký otvor na rohu v přízemí budovy. V době války byl přístup do místností z budovy nad nimi prostřednictvím podzemních tunelů.

Část *War Rooms* přístupná veřejnosti je ve skutečnosti jen malou částí rozlehlých prostorů.

Původně zaujímaly plochu 12 000 m² a byly zařízeny pro 528 lidí, a byly vybaveny jídelnou, nemocnicí, střelnicí a ložnicemi. Centrem bunkru je *Cabinet Room*, ve které jednala v době války Churchillova vláda. Poblíž se nachází *Map Room*, v níž byly plánovány válečné operace. Je ve stavu připomínajícím válečnou dobu, včetně map na stěnách a s telefony na okrajích velkého stolu. Churchill spal v ložnici, která sousedí s touto místností a měl k dispozici přímé telefonické spojení s Bílým domem ve Washingtonu.

Cabinet War Rooms prošly v nedávné době rekonstrukcí tak aby byly zpřístupněny další prostory. Roku 2003 byly otevřeny pokoje používané Churchillem a jeho rodinou. Tyto pokoje jsou označovány jako *Churchill Suite*. Samostatné Churchillovo muzeum bylo otevřeno roku 2005. Chronologicky zobrazuje Churchillův veřejný a soukromý život.

Brighton

se nachází na jižním pobřeží Anglie a spolu s Hove tvoří souměstí *Brighton and Hove*. Brighton je jedním z největších a nejnámějších pobřežních letovisek Velké Británie.

Brighton je populárním turistickým centrem s mnoha hotely, restauracemi a zábavními středisky, které jsou využívány pro pořádání obchodních konferencí. Brighton and Hove je také významným vzdělávacím centrem s dvěma univerzitami a mnoha školami.

V pozemkové knize byl Brighton označován jako *Bristelmestune* s daní 4 000 šedů. V červnu 1514 bylo město zcela vypáleno francouzskými piráty během války mezi Francií a Anglií. Zkáze odolal pouze kostel Svatého Mikuláše a ulice *The Lanes*. První známé vyobrazení města pochází z roku

1545 .

V období let 1740 až 1750 začal lékař Richard Russell předepisovat svým pacientům v Brightonu medicínské využití mořské vody. Od roku 1780 začala výstavba Regentských teras a původně rybářská vesnice se brzy stala známým přímořským lázeňským městem. Rozvoj města byl podporován princem regentem (pozdějším králem Jiřím IV.) poté co ho poprvé navštívil roku 1783. Strávil zde většinu svého volného času a nechal postavit exotický a nákladný královský pavilón.

Paříž

(Francouzsky: *Paris*) je hlavní a zároveň největší město Francie. Je současně i správním centrem regionu Île-de-France, zahrnujícího Paříž a její předměstí, a současně sama tvoří jeden z departementů (fr.: *département de Paris*). Je přirozeným centrem Pařížské aglomerace, která je s 552,7 miliardami € HDP (2008)^[1] hospodářsky neaktivnější oblastí ve Francii. V Paříži sídlí vedení téměř poloviny všech francouzských společností, stejně jako kanceláře hlavních mezinárodních firem a ředitelství mnoha mezinárodních organizací jako je UNESCO, OECD nebo ICC. Paříž je proto významným světovým kulturním, obchodním i politickým centrem. Počet obyvatel města činil v roce 2008 zhruba 2,2 miliónu,^[2] v celé aglomeraci pak asi 10,3 miliónů.^[3] Město je nositelem Řádu čestné legie,^[4] Válečného kříže 1914–1918^[5] a Řádu osvobození.^[6]

Dějiny Paříže

První nálezy osídlení oblasti Paříže pocházejí z období zhruba 4500 př. n. l. Kolem roku 300 př. n. l. osídlili kraj Galové z kmene Parisiů; v roce 52 př. n. l. kraj dobyli Římané a pojmenovali jej *Lutetia* (francouzsky *Lutèce*; tj. „bažinaté místo“), respektive *Lutetia Parisiorum*. V té době byl osídlen pouze dnešní ostrov Île de la Cité, kde dnes stojí katedrála Notre-Dame. Římské osídlení rychle rostlo a během padesáti let se začalo šířit i na levý břeh Seiny.

Po pádu římské nadvlády v roce 508 Chlodvík I. učinil z města hlavní město Franské říše. Chlodvík I. zahájil v roce 511 výstavbu katedrály sv. Štěpána (*St-Étienne*) na Île de la Cité. Tam také vyrostla pevnost na obranu před Vikingy po roce 800, avšak 28. března 845 byla Paříž vikinskými nájezdníky dobyta. Slabost posledních karolínských francouzských králů vedla k postupnému nárůstu moci pařížských hrabat. Odo, hrabě pařížský, byl zvolen králem Francie navzdory nárokům Karla III. Dynastický spor byl vyřešen až v roce 987, kdy byl Hugo Kapet, hrabě pařížský, zvolen po smrti posledního krále z rodu Karlovců za francouzského krále.

V průběhu 11. století se město rozšířilo také na pravý břeh řeky. Během 12. a 13. století za vlády Filipa II. Augusta město dále mohutně rostlo, což souviselo hlavně s vysušením rozsáhlých močálů. Hlavní cesty byly dlážděny, byl vybudován první Louvre jako mocná pevnost a byla zahájena i výstavba několika katedrál, mimo jiné katedrály Notre-Dame. Několik škol na levém břehu bylo sjednoceno pod názvem Sorbonna, na níž studovali mj. Albert Veliký a sv. Tomáš Akvinský. Během středověku Paříž prosperovala jako obchodní i intelektuální centrum, její rozvoj dočasně přerušovaly morové epidemie ve 14. století a pak

zejména stoleté války s Anglií v 15. století, které vedly k tomu, že dvůr město přechodně dokonce opustil. Za vlády krále Ludvíka XIV., *Krále Slunce* (1643–1715) byla královská rezidence přesunuta do blízkých Versailles. V této době, označované jako *Le Grand Siècle* (tj. „*Velké Století*“), bylo ve městě vybudováno velké množství velkolepých paláců a dalších budov, vznikla náměstí Place des Victoires a Place Vendôme (Paříž jich do té doby měla pouze pár), byly také zbourány středověké hradby.

Francouzská revoluce začala dobytím Bastilly 14. července 1789. V roce 1799 se díky nestabilitě nové vlády chopil moci Napoleon Bonaparte, nejprve jako první konzul, v roce 1804 se pak sám (za přítomnosti papeže Pia VII.) korunoval v katedrále Notre-Dame francouzským císařem. Chtěl z Paříže vytvořit nejkrásnější město na světě. Za jeho vlády vyrostlo v Paříži zejména množství velkolepých pomníků. V roce 1814 však byla Paříž dobyta anglickými, pruskými, rakouskými a ruskými vojsky a Napoleon byl vypovězen na ostrov Elbu. Do Paříže se sice po útěku z ostrova v roce 1815 vrátil, ale po porážce u Waterloo byl definitivně sesazen a deportován na ostrov Svaté Heleny, kde v roce 1821 zemřel.

Po druhé revoluci v roce 1848, která opět svrhla monarchii, se v čase nejistoty chopil moci státním převrácením Napoleonův synovec, který se jako Napoleon III. prohlásil v roce 1851 císařem. Za jeho vlády Paříž rozkvetla v nejkrásnější město Evropy. Za to vděčí především baronu Hausmannovi, který realizoval velkolepou přeměnu středověkého města na město s vzdušnými bulváry a třídami. Císařství ukončila v roce 1870 prohraná Prusko-francouzská válka, končící obléháním Paříže, následovaném Pařížskou komunou. Konec 19. století ale představuje opět období velkého rozmachu Paříže, nazývané také *La Belle Époque* (čili „*Krásné období*“), které dokumentuje pořádání Světové výstavy v roce 1889, pro niž byla vybudována Eiffelova věž, dnešní symbol Paříže. Paříž se stala výstavným městem, plným nově budovaných budov ve stylu secese. V letech 1900 a 1924 Paříž pořádala Letní olympijské hry.

V 60. letech 20. století se Paříž opět stala centrem rozvoje a moderní architektury. To bylo symbolizováno především výstavbou obchodní čtvrti La Défense na západním okraji města, která se stala moderním administrativním centrem Evropy. Komplex byl v roce 1989 doplněn budovou *La Grande Arche* („*Velký Oblouk*“), ohromná krychle, do níž by se vešla i katedrála Notre-Dame. Další významnou stavbou byl také mrakodrap Tour Montparnasse, vybudovaný v roce 1973, v době stavby nejvyšší budova v Evropě. Ten byl zároveň posledním, který mohl být takto postaven. Později totiž byl vydán pro Paříž zákon, že budovy nesmí převýšit 37 metrů, aby se zachoval historický ráz centra města.

Eiffelova věž

(Francouzsky *La Tour Eiffel* /tur efel/) je ocelová věž v Paříži, v současnosti nejznámější pařížská dominanta. Byla postavena v letech 1887 až 1889 a až do roku 1930, kdy byl dostavěn Chrysler Building, byla s výškou 300,65 metru nejvyšší stavbou světa. Dnes měří včetně antény na vrcholu 324 metrů. Je pojmenována po svém konstruktérovi Gustavu Eiffelovi.

Eiffelova věž byla postavena u příležitosti stého výročí velké francouzské revoluce a Světové výstavy, která se v roce 1889 v Paříži konala, a měla zde původně stát jen 20 let do roku 1909. Ovšem kvůli svému významu coby meteorologická stanice a později i rozhlasový a televizní vysílač byla zachována. Pařížané tuto stavbu nejprve nenáviděli a označovali ji jako trn v oku (spisovatel Guy de Maupassant pravidelně navštěvoval v ní umístěnou restauraci s tím, že je jediným místem v Paříži, odkud se na věž nemusí dívat). Mezi kritiky stavby patřili také Émile Zola nebo Alexander Dumas.^[1]

V současnosti je věž významným turistickým cílem, na nějž jsou Pařížané hrdí a který ročně navštíví 6,5 milionů lidí (2005) z celého světa.

Louverie

Název pochází od původního loveckého zámečku, který kdysi stával v těchto místech uprostřed lesa zvaného Louparie či Louverie. Druhá možnost je ale také, že vznikl ze slova leovar nebo leawer, což znamená opevněné místo. Ve 14. století byla postavena tvrz, která se za vlády Karla V. stala jeho rezidencí. František I. pak založil roku 1541 palác nový, v jehož stavbě postupně pokračovali další panovníci a stavitelé. Nejdříve Pierre Lescot za vlády Jindřicha II. Po jeho smrti jeho žena Kateřina Medicejská rozšířila palác o křídlo, na jehož místě dnes stojí Galerie Apollon. Za Jindřicha IV. (1589–1610), pracovali na dalších částech stavitelé Thibauld a Louis Métézeau, pak Baptiste a Jacques Androuet DuCerceau.

Ludvík XIII. roku 1623 uložil staviteli Lemercierovi, aby dokončil některé části, které začal budovat Lescot, čímž byl původní plán stavby značně rozšířen. Počínaje rokem 1660 za vlády Ludvíka XIV. se v dostavbách pokračovalo pod vedením B. Levaua. Byla zbudována východní fasáda. Stavba byla monohokrát přerušována, od vlády Ludvíka XVI. až po Francouzskou revoluci. Za Napoleona architekti I. Percier a L. Fontaine vystavěli novou galerii, která je rovnoběžná s protější galerií z dob Jindřicha IV. a konečně po poslední přestávce za Napoleona III. mezi lety 1852–1857 byl palác dokončen staviteli Lefuelem a Viscontim.

